

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ



دانشگاه پیام نور
مرکز تهران جنوب
گروه زبان و ادبیات فارسی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد
در رشته زبان و ادبیات فارسی

سفر قهرمان در مثنوی مولوی
(با رویکرد به تک اسطوره جوزف کمبل)

مریم السادات رضوی

استاد راهنما :
دکتر فاطمه توکلی رستمی

استاد مشاور:
دکتر بهناز علی پور کسگری

اسفند ۱۳۹۲

تاریخ _____
شماره _____
پوست _____



دانشگاه پیام نور استان تهران



جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

مرکز تهران جنوب

تصویب نامه

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته زبان و ادبیات فارسی گرایش
نحت عنوان:

سفر فهیمان در مثنوی مولوی (با رویکرد به تک اسطوره جوزف کمل)

نام خانوادگی: رضوی
شماره پروانه: ۱۶۱۵۸
تاریخ دفاع: ۱۳۹۲/۱۲/۱۰
نمره: ۱۹,۷۵
نام: مریم السادات
شماره دانشجویی: ۸۹۰۰۶۶۸۰۱
ساعت: ۱۰/۳۰-۱۲
درجه ارزشیابی:

هیات داوران:

داورین	نام	نام خانوادگی	کد استادی	مرتبه علمی	اعضاء
راهنما	فاطمه	توکلی رستمی	۴۱۰۳۷۴	استاد	
راهنمای دوم
مشاور	بهناز	علی پور کسری	۲۲۳۷۸۴	استاد	
مشاور دوم
داور	حسین	یزدانی احمد آبادی		استاد	
نماینده گروه					

تهران، خیابان انقلاب، خیابان
استاد نجف الهی، نرسیده به
چهار راه سپهدار، دانشگاه پیام نور
مرکز تهران جنوب، پلاک ۳۳۴

تلفن: ۸۴۲۲۴
۸۸۸۰۱۰۹۰
فکس: ۸۸۸۰۳۶۸۵
کد پستی: ۱۵۸۴۶۶۸۶۱۱

نشانی الکترونیک:

www.teh-jonuob.pnu.ac.ir
Jonuob@tpnu.ac.ir

تقدیم بہ یاد و خاطرہ ماندگار پدرم

تقدیر و شکر

به بهانه سفر قهرمان داستان‌های مولانا، من نیز مسافر سفری شدم که به برکت لطف و یاری بزرگوارانی، توانستم سختی‌های سفر، مشکلات و موانع آن را در پی گذاشته، به روز بازگشت برسم که اگر کمک هر کدام نبود، شاید این سفر به انجام نمی‌رسید. انجامی که خود سرآغاز سفری دیگر خواهد بود و این سفر، تنها اکسیر و پادافره‌اش، آشنایی با راه معرفت بود که هیچ انتها ندارد.

پاس صمیمانه:

از استاد گرامی خانم دکتر فاطمه توکلی رستمی به پاس راهنمایی‌های خردمندانه و دقیق‌شان که مرا مدیون محبت خویش ساخته و بنده لطف کلام خویش، و این پژوهش نه قدر تمام آن‌ها تواند بود که در حد بضاعت مبتدی‌ای چون من است.

وسپاس و احترام:

از توجه و عنایت خانم دکتر بهناز علی‌پورگسگری به پاس مشاوره‌های ارزشمندشان.

وسپاس و قدردانی:

از دکتر بهمن نامور مطلق که افتخار شاگردیشان موجب آشناییم با اقیانوس وسیع اسطوره‌شناسی گردید، اگر چه هنوز شناگر ماهری نیستم؛ اما تماشای وسعت بی‌انتهای این چشم انداز، لذتی بی‌شمار نصیبم کرده است.

وقدردانی:

از همسر و پسر عزیزم برای بردباری شان.

همچنین:

تشکر صمیمانه از خانم منیژه کنگرانی به پاس لطف و محبت دوستانه‌شان،
و قدردانی از دوست و برادر ارجمندم جناب مجتبی پاکزاد به خاطر رهنمودهای مفیدشان،
و سپاس از خواهر عزیزم ندارضوی که در تایپ و ویرایش همکاری نمود.

و تشکر و سپاس خالصانه از تمام کسانی که مرا در این راه یاری رساندند از خداوند بزرگ
آرزوی بهروزی برای همه ایشان را دارم.

چکیده

بررسی و تطابق مؤلفه‌های نظریه تک اسطوره‌کمبل درداستان‌های مثنوی، هدف اصلی این نوشتار است. کمبل اسطوره‌ها را سرنخ‌هایی می‌داند که ما را به سوی عمیق‌ترین توان‌های معنوی خود می‌کشاند و سبب می‌شوند تا به سوی اشراق و جذب به پیش رویم. وی در نظریه خود با معرفی قهرمان نشان می‌دهد که قهرمان در پی جستجو و شناخت خود است که به سفر می‌پردازد. جوزف کمبل، سیر و سفر قهرمان را در سه مرحله: عزیمت، تشریف و بازگشت به تحلیل و بررسی می‌گذارد. نگارنده کوشیده‌است با تأکید بر خوانش عرفانی از مثنوی، نشان دهد؛ که هشت داستان از داستان‌های مثنوی با الگوی کمبل در سیر تحول(سفر) قهرمان قابل انطباق است. هم‌چنین نشان دهد اسطوره‌ها(به ویژه اسطوره قهرمان)، که از اشکال واحد کهن الگوها پیروی می‌کنند در فرهنگ ایرانی و بستر عرفانی ذهن مولانا استحاله یافته و شکلی نوین به خود می‌گیرند.

واژگان کلیدی: تک اسطوره، سفر قهرمان، کهن‌الگو، جوزف کمبل، مثنوی مولوی.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
	بخش اول: مبانی نظری
	فصل اول: کلیات
۱	۱-۱- مقدمه
۲	۲-۱- بیان مساله
۳	۳-۱- اهداف پژوهش
۴	۴-۱- پیشینه پژوهش
۶	۵-۱- روش انجام پژوهش
۶	۶-۱- درباره مولوی
۷	۱-۶-۱- آثار مولانا
۷	۷-۱- درباره جوزف کمبل
۹	۱-۷-۱- کتابها
	فصل دوم: اسطوره
۱۱	۱-۲- مقدمه
۱۱	۲-۲- تعاریف
۱۱	۱-۲-۲- تعریف واژگانی
۱۲	۲-۲-۲- تعریف صوری
۱۳	۳-۲-۲- تعریف موضوعی
۱۴	۴-۲-۲- تعریف به واسطه باور پذیری و ماندگاری
۱۵	۵-۲-۲- تعریف به کارکرد
۱۶	۳-۲- پیشینه اسطوره شناسی

۱۹	۲-۴- تک اسطوره
۲۱	۲-۵- اسطوره قهرمان
۲۲	۲-۶- سفر قهرمان
۲۳	۲-۷- مراحل سفر قهرمان
۲۶	۲-۷-۱- عزیمت
۲۸	۲-۷-۲- تشرّف
۳۱	۲-۷-۳- بازگشت
۳۵	۲-۸- نقد اسطوره‌ای (کهن‌الگویی)
۳۸	۲-۸-۱- کهن‌الگو
۳۹	۲-۸-۱-۱- تعریف
۴۰	۲-۸-۱-۲- اشخاص
۴۴	۲-۸-۱-۳- موقعیت‌ها
۴۶	۲-۸-۱-۴- نمادها
۴۷	۲-۹- رمز و نماد و تمثیل
۴۷	۲-۹-۱- رمز
۴۸	۲-۹-۲- نماد
۴۹	۲-۹-۳- تمثیل
۴۹	۲-۱۰- ارتباط رمز، نماد، اسطوره و تمثیل

فصل سوم: عرفان

۵۲	۳-۱- مقدمه
۵۳	۳-۲- تعاریف
۵۴	۳-۳- پیشینه تاریخی
۵۶	۳-۴- تمایز میان تصوف و عرفان
۵۷	۳-۵- عرفان اسلامی - ایرانی و خاستگاه آن

- ۶۰- ۳-۶- دوران تحول تصوف و عرفان تا عصر مولوی
- ۶۵- ۳-۷- جنبه های عرفان
- ۶۵- ۳-۷-۱- عرفان نظری
- ۶۶- ۳-۷-۲- عرفان عملی
- ۶۷- ۳-۸- منازل و مراحل سیروسلوک عارف (مراحل سفر اسطوره ای قهرمان)
- ۶۹- ۳-۹- وحدت وجود
- ۷۰- ۳-۱۰- انسان کامل
- ۷۱- ۳-۱۰-۱- انسان کامل از دیدگاه قرآن و عرفان
- ۷۲- ۳-۱۱- تولد ثانی
- ۷۵- ۳-۱۲- عرفان در مثنوی

بخش دوم: داستان های مثنوی

فصل اول: تطبیق داستان ها با الگوی تک اسطوره کمبل

- ۸۰- ۱-۱- مقدمه
- ۸۰- ۱-۲- داستان پردازی مثنوی
- ۸۳- ۱-۳- بررسی و تطبیق داستان ها با الگوی کمبل
- ۸۳- ۱-۳-۱- قصه بازرگان که طوطی او را پیغام داد به طوطیان هندوستان
- ۸۴- ۱-۳-۱-۱- خلاصه داستان
- ۸۵- ۱-۳-۱-۲- مراحل سفر قهرمان
- ۸۵- مرحله نخست: عزیمت
- ۸۸- مرحله دوّم: تشرّف
- ۸۹- مرحله سوم: بازگشت
- ۹۰- ۱-۳-۱-۳- کهن الگوها
- ۹۳- ۱-۳-۲- داستان پیر چنگی که روز بی نوایی چنگ زد میان گورستان
- ۹۳- ۱-۳-۲-۱- خلاصه داستان

۹۴	۱-۳-۲-۲- مراحل سفر قهرمان
۹۴	مرحله نخست: عزیمت
۹۸	مرحله دوّم: تشرّف
۹۹	مرحله سوم: بازگشت
۱۰۱	۱-۳-۲-۳- کهن الگوها
۱۰۵	۱-۳-۳- قصه اعرابی درویش و ماجرای زن او
۱۰۶	۱-۳-۳-۱- خلاصه داستان
۱۰۷	۱-۳-۳-۲- مراحل سفر قهرمان
۱۰۷	مرحله نخست: عزیمت
۱۱۲	مرحله دوّم: تشرّف
۱۱۵	مرحله سوم: بازگشت
۱۱۷	۱-۳-۳-۳- کهن الگوها
۱۲۰	۱-۳-۴- جستن آن درخت کی هر که میوه آن خورد نمیرد
۱۲۱	۱-۴-۳-۱- خلاصه داستان
۱۲۲	۱-۴-۳-۲- مراحل سفر قهرمان
۱۲۲	مرحله نخست: عزیمت
۱۲۳	مرحله دوّم: تشرّف
۱۲۵	مرحله سوم: بازگشت
۱۲۵	۱-۴-۳-۳- کهن الگوها
۱۲۷	۱-۳-۵- قصه فریاد رسیدن رسول(ص) کاروان عرب را که از تشنگی درمانده بودند
۱۲۷	۱-۵-۳-۱- خلاصه داستان
۱۲۸	۱-۵-۳-۲- مراحل سفر قهرمان
۱۲۸	مرحله نخست: عزیمت

۱۳۰	مرحله دوّم: تشرّف
۱۳۱	مرحله سوم: بازگشت
۱۳۳	۱-۳-۵-۳- کهن الگوها
۱۳۵	۱-۳-۶- قصه وکیل صدر جهان که متهم شد و از بخارا گریخت
۱۳۵	۱-۳-۶-۱- خلاصه داستان
۱۳۶	۱-۳-۶-۲- مراحل سفر قهرمان
۱۳۶	مرحله نخست: عزیمت
۱۳۹	مرحله دوّم: تشرّف
۱۴۲	مرحله سوم: بازگشت
۱۴۵	۱-۳-۶-۳- کهن الگوها
۱۴۶	۱-۳-۷- قصه آن گنج نامه
۱۴۶	۱-۳-۷-۱- خلاصه داستان
۱۴۷	۱-۳-۷-۲- مراحل سفر قهرمان
۱۴۷	مرحله نخست: عزیمت
۱۴۹	مرحله دوّم: تشرّف
۱۵۲	مرحله سوم: بازگشت
۱۵۴	۱-۳-۷-۳- کهن الگوها
۱۵۶	۱-۳-۸- حکایت آن شخص که خواب دید آن چه می طلبی از یسار به مصر وفا شود
۱۵۶	۱-۳-۸-۱- خلاصه داستان
۱۵۷	۱-۳-۸-۲- مراحل سفر قهرمان
۱۵۷	مرحله نخست: عزیمت
۱۵۸	مرحله دوّم: تشرّف
۱۶۱	مرحله سوم: بازگشت

۱۶۳ ۱-۳-۸-۳- کهن الگوها

فصل دوم: حاصل سخن

۱۶۴ ۱-۲- حاصل سخن

۱۶۷ **پی نوشت**

منابع و مأخذ

۱۷۲ الف) منابع فارسی

۱۷۲ کتابها

۱۷۸ سایتها

۱۷۹ مقالهها و روزنامهها

۱۸۰ ب) منبع انگلیسی

فهرست جداول و نمودارها

الف) جداول

۲۵ جدول ۱-۲- جدول مقایسه طرحها و واژگان

ب) نمودارها

۱۶۷ نمودار ۱-۲- طرح سفر قهرمان کمبل

۱۶۸ نمودار ۲-۲- طرح سفر قهرمان ووگلر

۱۷۱ نمودار ۱-۱-۲- طرح روایت طوطی و بازرگان

توضیحات

در مواردی که اندیس بصورت x^1 می باشد نشان دهنده زیرنویس و در مواردی که اندیس به صورت

x_1 نمایانگر پی نوشت می باشد.

بخش اول

مبانی نظری

فصل اول

کلیات

نیچه: آن که در شناخت سرچشمه‌های کهن استاد شده است،
سرانجام به جست‌وجوی چشمه‌های آینده و سرچشمه‌های
تازه برمی‌خیزد.

"جوزف کمبل" (۱۹۰۴-۱۹۸۷م) سخنران، مدرس، و اسطوره شناس برجسته آمریکایی است. وی متأثر از "یونگ" به ضمیر ناخودآگاه جمعی و کهن‌الگوها علاقه‌مند شد و با بهره‌گیری از آن‌ها و با مطالعه تطبیقی اساطیر ملل و اقوام مختلف به این نتیجه رسید که همه روایات و اسطوره‌ها از بن مایه مشترکی تشکیل شده‌اند که به شکل الگویی واحد در فرهنگ‌ها و دوره‌های مختلف تکرار می‌شوند (کمبل، ۱۳۸۶: ۴۰۳).

او این فرآیند را تحت عنوان تک اسطوره و یا نام مشهورتر آن، "سفر قهرمان" در کتاب «قهرمان هزارچهره» بررسی می‌کند. قهرمان هزارچهره بیانیه او درباره پایدارترین مضمون در سنت شفاهی و ادبیات مکتوب است. کمبل با مطالعه اسطوره‌های جهانی قهرمان، دریافت که همه آنها در اساس داستان واحدی هستند که با تنوعی نامحدود تا ابد بازگو می‌شوند (ووگلر، ۱۳۸۷: ۳۶).

نظریه تک اسطوره، نظریه‌ای ساختگرا در حوزه نقد اسطوره‌ای یا کهن‌الگویی است (سلطان بیاد، ۱۳۹۰: ۹۷) که با کاربست اندیشه‌های یونگ در ادبیات نشان می‌دهد؛ در پس هر اثر ادبی، اساطیر کهن‌الگویی نهفته‌اند (مکاریک، ۱۳۹۰: ۴۰۳). این نظریه، سفر "قهرمان" را به عنوان مهم‌ترین و قدیمی‌ترین کهن‌الگو در سه مرحله اصلی (عزیمت، تشریف و بازگشت) توضیح می‌دهد. سفر قهرمان، الگویی جهانی است که در هر فرهنگی و هر زمانی اتفاق می‌افتد. این الگو دارای فرم بنیادی ثابت با تنوع نامحدود است. و به عبارتی دیگر، مجموعه عناصری است با جزئیات متفاوت در هر فرهنگ اما با اصل و اساس مشابه و یکسان (ووگلر، ۱۳۸۷: ۳۶).

با بررسی داستان‌های ادب فارسی بر طبق این الگو، می‌توان قابلیت‌های بیشتری از این الگو را به کار گرفت. از میان آثار شاعران ایرانی مثنوی مولوی با بهره‌گیری از کهن‌الگوها و استفاده فراوان از تمثیل و نماد، نمونه‌ای برجسته برای چنین پژوهشی به شمار می‌رود. مثنوی به دلیل طرح مسائل بنیادی و مفاهیم عرفانی از سویی و داشتن تمامی ویژگی‌های یک اسطوره متن، قابلیت بررسی و تطابق بر اساس نظریه‌های نقادی جدید (مانند تک اسطوره کمبل) را یافته است.

پایان‌نامه‌ای که از نظر خواهد گذشت، متشکل است از دو بخش که به پنج فصل تقسیم شده است. **بخش اول** شامل کلیات و مبانی نظری لازم برای این پژوهش است که در فصل اول پس از ذکر بیان مسأله، اهداف، پیشینه و روش تحقیق، به شرح کوتاهی از زندگی نامه کمبل و مولوی اختصاص می‌یابد.

در فصل دوم، کوشیده‌ایم با رویکردی به اسطوره و ذکر مختصری از پیشینه اسطوره‌شناسی و نظریه‌های مشهور آن تا دوره کمبل، به طور مشخص به نظریه کمبل بپردازیم. در این راستا مراحل کلی و جزئی این نظریه را به علاوه کهن‌الگوها به عنوان متعلقات آن واکاوی‌دیم تا مدخلی برای ورود به عرصه تطبیق داستان‌ها براساس الگو و نظریه کمبل باشد.

در فصل سوم، با توجه به ارتباط تنگاتنگ اسطوره و عرفان و خاستگاه مشترک آن دو و اینکه مثنوی یک اثر ارزشمند عرفانی است. در ابتدا به ارائه تعریفی از عرفان و شرح تحول آن تا زمان مولانا پرداختیم سپس با تبیین عقاید عرفانی او، کوشیده‌ایم که نشان دهیم؛ چگونه عناصر اسطوره‌ای در بستر جهان بینی عرفانی مولانا به شکلی خودآگاه یا ناخودآگاه متجلی می‌گردند.

بخش دوم که مبسوط‌ترین و اصلی‌ترین قسمت پژوهش است به داستان‌های مثنوی اختصاص یافته است. در فصل نخست آن، به داستان پردازی و ویژگی‌های داستان‌پردازی مولانا پرداخته سپس در حد بضاعت علمی نگارنده، مراحل سفر "قهرمان" را به عنوان مهم‌ترین کهن‌الگوی نظریه کمبل، در هشت داستان مثنوی بررسی کرده سپس کهن‌الگوهای هر داستان را به عنوان وجوه نمادین و اساطیری آن رمزگشایی و تحلیل نموده‌ایم. فصل دوم و پایانی نیز به نتیجه‌گیری و ارائه نقطه نظرات حاصل از انجام پژوهش اختصاص یافته است.

۲-۱- بیان مسأله

پر واضح است که امروزه فنونی نظیر اسطوره‌شناسی، روایت‌شناسی، سبک‌شناسی و نشانه‌شناسی و ... به مثابه تمهیداتی‌اند که در خوانش متون ادبی به مخاطب یاری رسانده‌اند و امر گره‌گشایی از مواضع پیچیده و دیرپای آثار ادبی را تسهیل می‌کنند.

اسطوره‌شناسی؛ علم بررسی انتقادی اساطیر، علمی است که به طبقه‌بندی و بررسی دقیق مواد و مصالح اسطوره‌ای می‌پردازد. در نظر جوزف کمبل اسطوره‌ها دارای ریشه‌ها و مبانی مشترکی هستند و از شکل‌های واحد کهن الگو و "قهرمان" به عنوان مهم‌ترین بن‌مایه اسطوره‌ای، پیروی می‌کنند که با توجه به زمان و مکان در قالبی ویژه نمود می‌یابند.

در این پژوهش کوشیدیم با کمک الگوی کمبل به بررسی هشت داستان از مثنوی مولوی (در دفاتر اول، دوم، سوم و ششم) بپردازیم؛ تا نشان دهیم که:

- تا چه حد این داستان‌ها مدیون متن‌های دیگر و تا چه حد تحت تأثیر ناخودآگاه جمعی‌اند.
- میان اسطوره و عرفان ارتباطی تنگاتنگ وجود دارد و خاستگاهی مشترک دارند.
- داستان‌ها از ساختاری منسجم برخوردارند و متناسب با مضامین برگزیده مولوی‌اند.

۱-۳-۱ اهداف پژوهش

با تحقیق و بررسی متون کلاسیک از جمله "مثنوی" به عنوان یکی از اسطوره‌های مهم زبان فارسی با رویکردهای جدیدی همچون نقد اسطوره‌ای، می‌توان علاوه بر رسیدن به درکی تازه از متن، در راستای فهم بهتر و اعتلا و اعتبار بیشتر آن گام برداشت. در ضمن این تحقیق می‌تواند الگوی تحقیقاتی، از این دست قرار گیرد.

- سؤالات تحقیق

- بدین منظور نخست به طرح سؤالاتی اساسی در این باب مبادرت ورزیده‌ایم که عبارتند از:
- ۱- نظریه تک اسطوره کمبل تا چه حد بر روی داستان‌های مثنوی قابل تطبیق است؟
 - ۲- کدام یک از مؤلفه‌های الگوی "سفر قهرمان" در داستان‌های مثنوی بسامدی بیشتر دارد؟
 - ۳- به طور کلی الگوی "سفر قهرمان" در یک متن تمثیلی و عرفانی چگونه نمود می‌یابد؟
 - ۴- داستان‌ها (مورد مطالعه) به چه میزان از کهن‌الگوها بهره می‌گیرند؟

- فرضیه ها

در ازای پرسش‌های یاد شده، مفروضات پژوهش نیز به قرار زیر است:

- ۱- مبانی مطرح در نظریه کمبل با داستان‌های مثنوی درین هشت داستان قابل بررسی است.
- ۲- در داستان‌های مثنوی دو مرحله عزیمت و تشریف با زیرمجموعه‌هایشان بسامدی بیشتر دارند.
- ۳- الگوی کمبل با مراحل سیر سلوک عرفانی شباهت‌هایی قابل توجه دارد و سفر "قهرمان اسطوره‌ای" در متون تمثیلی و عرفانی ادامه می‌یابد.
- ۴- در این داستان‌ها کهن‌الگوها به طور برجسته حضور دارند.

۱-۴- پیشینه پژوهش

نقد اسطوره‌ای (کهن‌الگویی) یکی از انواع جدید مطالعات ادبی است که طی آن، محتوای آثار ادبی (قصه‌ها، اسطوره‌ها و افسانه‌ها) تأویل و رمزگشایی می‌شود. در این حوزه از نقد، پژوهش‌های بسیاری صورت گرفته است. از جمله آن‌ها شماری به مثنوی مولوی مربوطست که عبارتند از:

- ۱- آقا حسینی، حسین؛ خسروی، اشرف. (۱۳۸۸) نمادشناسی داستان مرد درویشی که کوزه‌ای آب برای خلیفه برد، نشریه ادب پژوهی، سال سوم، شماره ۹، پاییز، (صص ۷-۲۹).
- ۲- بهرامی، نرجس. (۱۳۸۶) لباس حرف دریدم، سخن رها کردم (گفتاری درباره کهن‌الگوها در حکایت طوطی و بازرگان مثنوی مولوی)، کتاب ماه ادبیات، شماره ۷، پیاپی ۱۲۱، آبان.
- ۳- حسینی، مریم. (۱۳۸۷) نقد کهن‌الگویی غزلی از مولانا، دو فصل نامه علمی - پژوهشی زبان و ادبیات فارسی، شماره یازدهم، پاییز و زمستان، (صص ۹۷-۱۱۸).

اما با رویکرد خاص به نظریه تک‌اسطوره قهرمان کمبل، پژوهشی در باب مثنوی صورت نگرفته است. تنها می‌توان به کتابی از "دکتر نامور مطلق" که ضمن بررسی نظریه‌ها و کاربردها در

اسطوره‌شناسی، مبحثی را به تک اسطوره کمبل اختصاص داده است و هم‌چنین به چهار مقاله، که موضوع آن‌ها سفر قهرمان است، اشاره کرد.

کتاب:

۱- نامورمطلق، بهمن. (۱۳۹۲) درآمدی بر اسطوره‌شناسی (نظریه‌ها و کاربردها)، تهران، سخن، چاپ اول.

مقالات:

۲- حسینی، مریم؛ شکیبی ممتاز، نسرین. (۱۳۹۱) سفر قهرمان در داستان حمام بادگرد براساس شیوه تحلیل کمبل و یونگ، ادب پژوهی، شماره بیست و دوم، زمستان، (صص ۳۳-۶۳).

۳- سلطان‌بیاد، مریم؛ قربان صباغ، محمودرضا. (۱۳۹۰) بررسی قابلیت‌های نقد کهن‌الگویی در مطالعات تطبیقی و ادبیات: نگاهی گذرا به کهن‌الگوهای «سایه» و «سفر قهرمان»، فصلنامه علمی- پژوهشی نقد ادبی، (س ۴، ش ۱۴، صص ۷۹-۱۰۳).

۴- صحرایی، فردین. (۱۳۹۱) خوانش روایت ماه‌آفتاو (ماه‌آفتاب)، بر اساس روش تک اسطوره کمبل (استفاده از سایت نویسنده).

۵- کنگرانی، منیژه. (۱۳۸۸) تحلیل تک اسطوره نزد کمبل (با نگاهی به روایت یونس و ماهی)، پژوهشنامه فرهنگستان هنر، شماره ۱۴، پاییز، (صص ۷۴-۹۱).

پایان نامه‌ها:

۱- آشتینه، افسانه. (۱۳۹۰)، بررسی سفر اسطوره‌ای در افسانه‌های گیلان، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه گیلان، زمستان.

۲- باقری نسامی، مریم. (۱۳۸۹)، بررسی همانندی‌های قهرمانان اساطیری، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده هنرهای کاربردی- دانشگاه هنر، بهار.

۳- علیزاد، علی اکبر. (۱۳۹۰)، بررسی تطبیقی کهن‌الگوی سفر قهرمان در درام کلاسیک؛ مدرن و پست مدرن، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده سینما تئاتر- دانشگاه هنر، بهار.